

HAMAS SALDIRISI (07 EKİM 2023)

İSTİHBARAT, HATALAR ve ALINAN DERSLER

07 Ekim 2023 tarihinde Hamas tarafından İsrail'e yönelik gerçekleştirilen saldırıya ilişkin, her ne kadar bazı spekülasyonlar yapılıyor olsa da, eldeki verilerle durumun tespit edilmesi, İsrail'in istihbarat yetenekleri ile kapasite kullanımı kapsamında değerlendirilmesinin önemli olduğu görülmektedir.

Farklı rakamlar ifade edilse de 2500- 5500 roket atışı ile karadan, denizden ve havadan farklı istikametlerdeki farklı yerlere (8 Askeri Üs ve 30 yerleşim yeri) Hamas'ın sızma ve saldırıları, bu saldırıların Gazze İsrail sınırındaki yüksek teknolojiyle donatılmış güvenlik sistemini (Demir Duvar- Iron Wall) delerek gerçekleşmiş olması, istihbarat ve istihbarat yetenekleri açısından her iki tarafın da incelenmesi gerekliliğini doğurmaktadır. Bu gerekliliği doğrulayan en önemli göstergelerden birisi, batı basınında, nasıl olur da İsrail ve ABD'nin Hamas'ın bu ölçekteki saldırı hazırlığını atladığını veya gözden kaçırdığını mercek altına almış olmalarıdır.

Doğrudan bu yazının konusu olamamakla birlikte Hamas'ın saldırısını bu kadar etkili ve şaşırtıcı kılan husus, Hamas'ın bilinen taktiklerini yüksek bir planlama ve koordinasyonu başararak kara, hava ve denizden müşterek hareket (joint operation) olarak icra edebilmesidir.¹ Bu yazıda çeşitli mecralarda yapılan spekülatif yorum ve haberlerin dışında kalarak, elle tutulur veriler ışığında istihbarat ve istihbarat yetenekleri ile bu kapsamda yapılan hatalar, alınan dersler nesnel bir şekilde sunulmaya çalışılmıştır.

HAMAS HEDEFLERİ, TAKTİK, TEKNİK ve YÖNTEMLER

Hamas saldırısında kullanılan hareket tarzı, taktik ve tekniklerin neler olduğu, hangi stratejik hedefle uygulamaya konduğunun incelenmesi kapsamında elde edilen bilgiler ve değerlendirmeler aşağıda sunulmuştur²;

Yapılan incelemede 07 Ekim 2023 tarihinde Hamas tarafından yapılan saldırıda;

- Roket saldırılarının yoğun bir şekilde yapılarak Iron Dome (Demir Kubbe) Hava Savunma Sisteminin delindiği, bununla birlikte ordu ve halkı paniğe sevk etmek ve dikkatini başka yöne çekmenin amaçlandığı,

- Roket saldırıları ile eş zamanlı olarak Hamas militanlarının paramotorlar ile havadan, diğer vasıtalarla karadan Demir Duvar (Iron Wall) ve gerisindeki İsrail Ordusu'na ait tesis ve noktalar ile İsrail sivil yerleşimlerine ve festival alanına saldırdıkları,

- Demir Duvar engelini İsrail yetkililerinin açıklamasına göre 30 noktadan delindiği ve Hamas militanlarının İsrail'e sızdığı,

- Özellikle Duvar bölgesinde ve gerisindeki kritik tesislerin güvenliği için kullanılan Sentry Tower denilen uzaktan komutalı entegre makineli tüfeklerin keskin nişancı, roket ve dron atışlarıyla etkisiz hale getirildiği,

¹ <https://www.internationalaffairs.org.au/australianoutlook/hamas-attack-on-israel-a-lesson-in-contemporary-hybrid-warfare/>

² <https://www.washingtonpost.com/investigations/2023/11/17/how-hamas-breached-israel-iron-wall/>

- Demir Duvar'ın geçilmesiyle keşif gözetleme sistemleri ile veri aktarma linklerinin bulunduğu kulelerin dron saldırıları veya karadan ateşlerle etkisiz hale getirildiği ve İsrail Komuta Merkezlerine gerçek zamanlı veri akışının engellendiği veya ortadan kaldırıldığı,

- İsrail'e ait zırhlı araç ve tanklara yönelik olarak da dronlar ile havadan, roket ve patlayıcılarla karadan saldırıldığı,

- Yaratılan bu panik ve karmaşa ortamından faydalanılarak yüzlerce İsrail asker ve sivilinin kaçırıldığı anlaşılmaktadır.

Saldırıda yapılan tüm eylemlerin Hamas militanları tarafından ayrıntılı eğitim ve tatbikatlarının yapıldığı,³

Uzun süreli bir istihbarat toplama ve analiz çalışmasının yapılarak bilinmeyen hususların ve parametrelerin en az seviyede olmasının sağlandığı, bunu sağlamak amacıyla açık kaynak uydu fotoları da dahil birçok kaynaktan bilgi ve veri toplandığı, toplanan veri ve bilgilerin analizlerinin yapıldığı ve saldırı planlama ve eğitimlerinin de buna göre şekillendirildiği,

Saldırıların yapıldığı noktalara karadan, havadan ve denizden farklı yöntem ve tekniklerle koordineli yaklaşıldığı (paramotor, bot, dron vb.),

Uzun bir tatil dönemine ve Gazze 'deki ordu unsurlarının değişim sürecine denk getirilmesi de dikkati çeken önemli hususlar arasındadır.

Militanların, internet üzerinden 800 dolar gibi düşük bir fiyata temin edilebilen ticari el tipi sinyal bozucuları kullanmış olabilecekleri, böylece cep telefonu sinyal aktarıcılarında elektronik karıştırma sağlamış olabilecekleri üzerinde de durulmaktadır.⁴

İstihbarata Karşı Koyma (İKK) ve aldatma faaliyetleri kapsamında, Hamas'ın, "bu büyük operasyona hazırlanırken İsrail ile bir savaşa ya da çatışmaya girmek istemediği izlenimi" vererek ve İKK tedbirleri uygulayarak İsrail'i aldattığına işaret edilmektedir. ABD ile paylaşılan istihbarat kapsamında, Hamas'ın küçük bir hücrenin iki yıl boyunca Gazze'nin altındaki tüneller ağına yerleştirilmiş kablolu telefonlar aracılığıyla iletişim kurduğu, grubun tespit edilmekten kaçınmak için cep telefonu ve bilgisayar kullanmaktan kaçındığı bildirilmiştir.⁵

Demir Kubbe (Iron Dome) sisteminin sahada yaklaşık 1.000 kadar hava savunma füzesi mevcutken⁶ Hamas'ın kütle ateşi ile bu sayının çok üzerinde bir roketle saldırıyı planlamış olması Iron Dome'un kapasitesi hakkında da ayrıntılı istihbarat yaptığını göstermektedir.

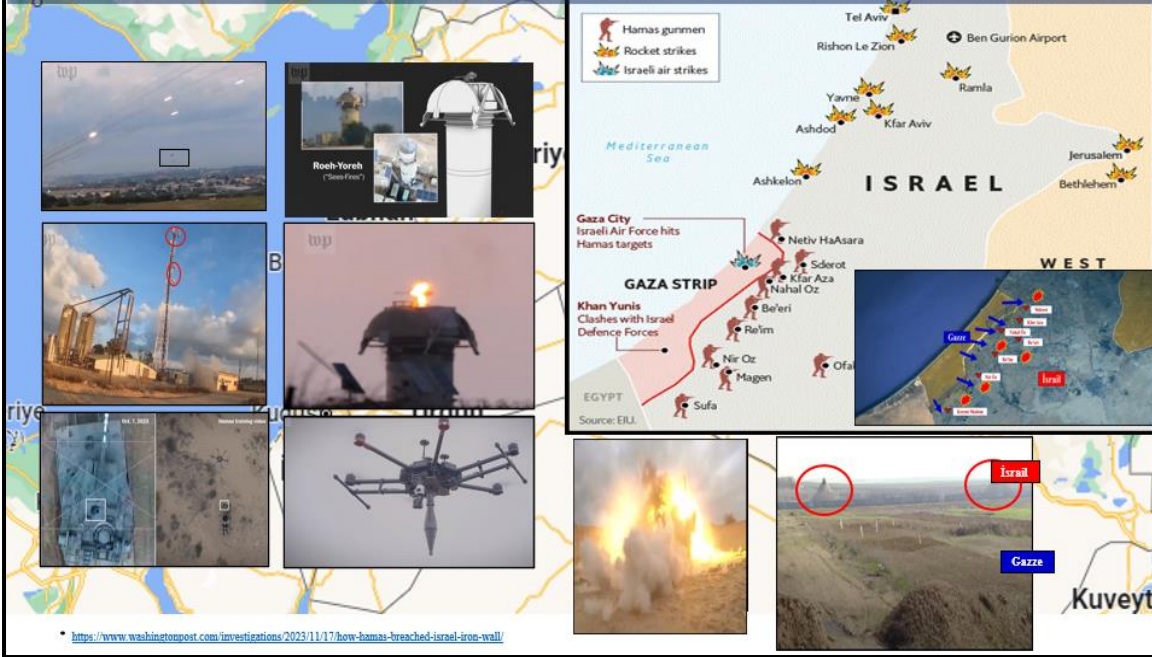
³ https://www.bbc.com/turkce/articles/cjlpd1jk6ko?at_link_id=192B5FDC-8DBB-11EE-8BDE-B20755826ABF&at_ptr_name=twitter&at_format=link&at_link_type=web_link&at_medium=social&at_link_origin=bbcturkce&at_campaign_type=owned&at_bbc_team=editorial&at_campaign=Social Flow

⁴ <https://www.newsweek.com/2023/11/24/israels-high-tech-border-failure-could-happen-us-experts-say-1843772.html>

⁵ <https://mwi.westpoint.edu/what-went-wrong-three-hypotheses-on-israels-massive-intelligence-failure/>

⁶ <https://www.newsweek.com/2023/11/24/israels-high-tech-border-failure-could-happen-us-experts-say-1843772.html>

Hamas, roket saldırısı ile birlikte kara, deniz ve havadan İsrail'e saldırmış, özellikle Demir Duvar boyundaki gözetleme ve veri aktarma kuleleri imha edilerek, duvar 30 noktadan aşılmıştır.

İsrail ordusu tarafından sabah saat 10.00'dan itibaren Hamas mensuplarının Gazze-İsrail sınır hattına yakın bölgelerde konuşlu bulunan üç askeri tesise (Kfar Aza, Zikim üssü ve Reim'deki İsrail Gazze tümen karargahı) girdiği belirtilmiştir.

İSRAİL İSTİHBARAT KEŞİF VE GÖZETLEME İMKÂN KABİLİYETLERİ İLE DİĞER SİSTEM ENTEGRASYONLARI

İsrail'in Gazze Şeridi'nde aldığı keşif gözetleme ve bunlara entegre edilmiş savunma sistemlerine ilişkin açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kapsamında;

- Demir Duvar'ın duvar ve çitlerden 6 metre yüksekliğinde olduğu, aynı zamanda tünel açmayı zorlaştırmak için yerin derinliklerine doğru uzandığı,

- Duvar boyunca tesis edilen keşif gözetleme sistemlerinin gece görüş ve termal kameralar, balonlu gözetleme sistemleri, sismik sensörler, hava tehditleri için radarlardan oluştuğu, otonom devriye araçlarının duvar boyunca görev yaptığı,
- Gözetleme keşif sistemlerinin elektronik istihbarat ağıyla desteklendiği ve duvar bölgesindeki telefon görüşmeleri, mesajları ve elektronik postaların gözetim altında tutulduğu,
- Keşif gözetleme ve istihbarat sistemlerinin Sentry Tower denilen uzaktan komutalı ve yapay zekâ ile destekli makineli tüfek kuleleriyle entegre edildiği görülmektedir.

İSRAİL TARAFINDAN YAPILAN HATALAR

- **Teknolojiye Dayalı Aşırı Özgüven:** Ortak kanı ve tespitlerden birisi İsrail'in savunma sanayi ve güvenlik konularında dünyanın en ileri teknolojik imkanlarına sahip olduğu ancak kendi sınırlarında kurduğu teknoloji ağırlıklı sistemlere fazla güvendiğidir. İnsan faktörünün ve etkileşiminin azaldığı bu örnekte, erken ikaz sistemlerinin zamanında çalıştırılmadığı, kapsamlı bir karşı müdahalenin saldırıdan 20 saat sonra başlamasından da, son anda yapılan sistemsel müdahalenin etkinliği artıramadığı anlaşılmaktadır. Hangi ileri teknoloji kullanılırsa kullanılsın, makinenin arkasındaki insanın her zaman makineden çok daha önemli olmaya devam edeceği anlaşılmaktadır.⁷

- **Hamas'ın Niyetini Anlayamamak /Kapasitesini Göz Ardı Etmek:** Saldırıdan 3 gün önce Mısır istihbarat birimleri tarafından en üst düzeyde İsrail'in, Hamas'ın olası büyük çaplı bir saldırısı konusunda ikaz edildiği, aynı şekilde ABD istihbarat birimlerinin de Hamas'ın artan tehdidi hakkında bilgilendirdikleri bilinmektedir.

Bu gelişmeler yanında, İsrail Ordusu'nun sinyal istihbaratı sağlayan Birim 8200'ün (Unit 8200) istihbarat toplama yöntemlerinin Gazze'den gelebilecek bir tehdidi gerçek zamanlı olarak tespit etmeye yardımcı olmayacağı gerekçesiyle iki yıl önce üst düzey bir görevli tarafından insan gücünün azaltıldığı, Gazze sınır bölgesindeki operasyonel faaliyetlerinin önemli ölçüde azaltıldığı, gece boyunca ve hafta sonları operasyonların tamamen durdurulduğu iddia edilmektedir. Ayrıca Hamas saldırısından önce Birim 8200'den bir astsubayın ham istihbarat verileri ile Gazze sınırındaki hareketliliğe, saldırıdan bir ay önce yapılan tatbikata da işaret ederek Hamas'ın saldırısını öngören bir senaryoyu rapor halinde üst düzey bir subaya sunduğu ancak bunun dikkate alınmadığı, benzer şekilde Nahal Oz'daki Muharebe İstihbarat Birliği'ne bağlı askerlerin Gazze sınırındaki olağandışı hareketliliği rapor ettikleri (dronların artan faaliyetleri, Hamas'ın Demir Duvar boyunca bulunan gözetleme kulelerine benzer maketlerle tatbikat yapması vb.⁸), raporların rutin ve önemsiz olarak değerlendirilerek üst kademelere iletilmediği de iddialar arasında ifade edilmektedir.⁹

İsrail'in iki ülkeden ve kendi birimlerinden gelen raporları görmezden gelmesi Hamas'ın hafife alındığını ve Hamas'ın İsrail'i hezimete uğratabilecek bir kapasitesinin bulunabileceğine İsrail yetkililerinin inanmadığını göstermektedir.¹⁰

⁷ <https://www.spslandforces.com/experts-speak/?id=1061&h=Lessons-from-the-Israel-Hamas-War>

⁸ https://www.bbc.com/turkce/articles/cjlpd1ljk6ko?at_link_id=192B5FDC-8DBB-11EE-8BDE-B20755826ABF&at_ptr_name=twitter&at_format=link&at_link_type=web_link&at_medium=social&at_link_origin=bbcturkce&at_campaign_type=owned&at_bbc_team=editorial&at_campaign=Social_Flow

⁹ <https://www.timesofisrael.com/top-israeli-intel-unit-wasnt-operational-on-october-7-due-to-personnel-decision/>

¹⁰ <https://mwi.westpoint.edu/what-went-wrong-three-hypotheses-on-israels-massive-intelligence-failure/>

- **İstihbarat Analiz / Değerlendirme Zafiyeti:** Son iki yıl içerisinde İsrail'in gözü önünde bu kadar kapsamlı planlama, eğitim ve tatbikatlar yapan Hamas'ın saldırısına ilişkin yapılan hatalardan birisi muhtemel teyit ön yargısıdır. Bu husus istihbarat analistlerini "erken bir yargıyla çelişen kanıtları küçümsemeye ya da görmezden gelmeye ve zaten sahip olunan değerlendirmeleri doğrulama eğiliminde olan kanıtlara değer vermeye" yönlendirmektedir.¹¹ Analiz hatasının diğer bir boyutu emarelerin mevcut şartlar ile birleştirilerek değerlendirme yapılmamasıdır. Yahudilerin Mısır'dan çıkışı anısına yapılan ve 8 gün süren Sukot Bayramından (29 Eylül-06 Ekim 2023) bir gün sonra kutsal sayılan Şabat (Cumartesi) gününde yapılan saldırıda Hamas'ın sembolik bir mesaj için de bugünü seçtiği anlaşılmaktadır. İsrail Ordu sözcüsü; saldırı öncesinde Hamas saldırısına ilişkin bazı belirtilerin bulunduğunu ancak bunların kapsamlı bir saldırıyı önceden haber verecek nitelikte olmadığını, somut bir istihbarat uyarısı almadıklarını ifade etmiştir.¹²

DEĞERLENDİRME

- Hamas saldırılarında İsrail'e karşı yöneltilen en ciddi eleştiri veya tespit, teknolojik sistemlere dayanılarak insan etkileşiminin azaltılmış olmasıdır. Teknolojik gelişmeler ve imkanlar her ne kadar karşı tarafa üstünlük sağlasa da muharebe veya çatışma alanında (yeterince veya hiç) ayak basmadığımız arazi /meskûn mahal kesiminde tam anlamıyla kontrol ve hakimiyetten söz edilemeyeceği bir kez daha ortaya konmuştur. Her teknolojinin bir kısıtlamasının /sınırının bulunduğu (hava ve arazi şartları ile kendi teknik sınırlılıkları gibi), teknolojik sistemlerin zayıflığını oluşturan bu noktaların ise insan varlığı ve kontrolü ile sahada giderilebileceği hususu öne çıkmaktadır. Yüksek teknolojiye dayanan sistemlerin zafiyeti büyük olmayabilir ancak suistimal edilmesi ve başarılı olunması halinde maliyeti her açıdan yüksek olabilmektedir.

- İstihbarat, keşif ve gözetleme sonucu elde edilen veri ve bilgilerin analiz süreçlerine nasıl dahil edildiği, insan duygu ve ön yargılarından mümkün olduğunca arındırılmış veya en aza indirgenmiş istihbarat analiz süreçlerinin oluşturulması önemlidir. Farklı birçok istihbarat toplama disiplininin elde edilen veri ve bilgilerin bir füzyon merkezinde yapay zekâ destekli yazılım ve nesnel değerlendirme araçlarıyla işlenmesi insan doğasından kaynaklanan hataların en aza indirgenmesini sağlayacak önemli bir kaldıraç vazifesi görecektir.

- İstihbarat raporlarının karar vericiler nezdinde nasıl karşılandığı ve algılandığı hususu da başka bir değişken olarak karşımıza çıkmaktadır. Karar vericiler çoğu zaman tam ve doğru bilgiye dayanarak eyleme geçme eğilimindedirler. Fakat pek az rapor bu ayrıntılara ve doğruluğa sahip olarak karar vericilerin önüne gelmektedir.¹³ Karar vericilere daha nitelikli rapor ve verilerin ulaştırılması bir önceki maddeyle de ilişkili olarak süreçlerin veri işlenmesinde elle tutulur araç ve hesaplamalara dayanmasıdır. Ancak burada asıl dikkat edilmesi gereken diğer bir husus devlet organları, kurumları veya birimleri arasındaki istihbarat paylaşım ve aktarım mekanizmalarının da tesisi ile tam ve işler durumda bulunmasının önemidir. Kastedilen mekanizmalar sadece teknolojik alt yapıya dayalı otomatik sistemler değil organizasyonel kapasite ve koordinasyonu da gerektiren insan faktörünün sağlam süreçlerle eklemlendiği mekanizmalardır.

¹¹ <https://mwi.westpoint.edu/what-went-wrong-three-hypotheses-on-israels-massive-intelligence-failure/>

¹² <https://www.newarab.com/news/israeli-army-says-it-had-indication-hamas-attack>

¹³ <https://www.csis.org/analysis/how-could-israeli-intelligence-miss-hamas-invasion-plans>

- Savaş ve çatışmalarda verilen kayıplara karşı ülke ve toplumun gösterdiği duruş ve tolerans, aynı zamanda silahlı kuvvetlerin teknolojiye ne kadar bel bağlayacağı ile doğrudan ilişkili olmaktadır.¹⁴ Ancak burada asıl değiştirilmesi gerekli olan yaklaşım bu sistemlerin silahlı güçlere karar verme süreçlerini hızlandıran ve zaman kazandıran mekanizmalar olarak bakılması gerektiğidir. Nihayetinde görüp ayak basmadığınız bir yer hiçbir zaman tam anlamıyla sizin olmayacaktır.

Ersin AKTÜRK

Danışman

ALP USAM Uluslararası Strateji Analiz Merkezi

İşbu eserde yer alan veriler/bilgiler, yalnızca bilgi amaçlı olup, bu eserde bulunan veriler/bilgiler tavsiye, reklam ya da iş geliştirme amacına yönelik değildir. Alp Uluslararası Stratejik Analiz, Güvenlik, Savunma ve Savunma Sanayi Uygulama Danışmanlığı, Bilgi Transferi, Proje Yönetimi, Eğitim, Öğretim, İkmal ve Tedarik, Emniyet, İletişim, Bilişim, Pazarlama, Organizasyon, İmalat, İthalat ve İhracat A.Ş. işbu eserde sunulan verilerin/ bilgilerin içeriği, güncelliği ya da doğruluğu konusunda herhangi bir taahhüde girmemekte, kullanıcı veya üçüncü kişilerin bu eserde yer alan verilere/bilgilere dayanarak gerçekleştirecekleri eylemlerden ötürü sorumluluk kabul etmemektedir. Bu eserde yer alan bilgilerin her türlü hakkı Alp Uluslararası Stratejik Analiz, Güvenlik, Savunma ve Savunma Sanayi Uygulama Danışmanlığı, Bilgi Transferi, Proje Yönetimi, Eğitim, Öğretim, İkmal ve Tedarik, Emniyet, İletişim, Bilişim, Pazarlama, Organizasyon, İmalat, İthalat ve İhracat A.Ş.'ye aittir. Yazılı izin olmaksızın işbu eserde yer alan bilgi, yazı, ifadenin bir kısmı veya tamamı, herhangi bir ortamda hiçbir şekilde yayımlanamaz, çoğaltılamaz, işlenemez.

¹⁴ <https://www.newsweek.com/2023/11/24/israels-high-tech-border-failure-could-happen-us-experts-say-1843772.html>

